

RĂVAȘUL

Editor și redactor resp.:

Petru P. Barițiu

Adresa: **Jokai u. 6.**

Pe 1 an (52 nri de câte 16 pag.) 6 cor.

Pe o jumăt. de an (26 de nri) 3 cor.

Întemeietorul foi:

Dr. E. Dăianu.

Blajul pentru școale.

Școala cea dintâi a poporului nostru, Blajul, orașul școalelor românești, a dat cel dintâi signalul și exemplul luptei, ce se cade a se purta pentru apărarea școalelor noastre, pentru păstrarea caracterului lor autonom, creștinesc și românesc.

Cât de serios este momentul istoric, prin care trecem, se vede și din acest fapt. Blajul, cel modest și retras, Blajul cel răbduriu și cu bună nădejde, a simțit, că s'a apropiat momentul, când trebuie să arete iară cum se cade a se aduna toți Românii, umăr la umăr, pentru apărarea culturii noastre naționale și a așezămintelor ei.

S'a adunat la Blaj conferența episcopescă — clerul clerului — și s'a adunat apoi mulțimea poporului, ca să se dovedească, ceea ce era de prevăzut, fiindcă este așa de firesc, că clerul și poporul una sunt, când e vorbă de a apăra așezămintele cele mai scumpe ale bisericii noastre, școalele creștinești ale poporului românesc.

Conferența episcopescă a ținut 3 zile întregi; au luat parte reprezentanții metropoliei întregi. Dacă a trebuit să lipsească P. S. Episcop al Gherlei, dieceza aceasta, — cea mai vastă și mai număroasă în metropolia românească unită cu Roma, — a fost și ea reprezentată în chip de-

săvârşit canonic, pentru că d-l canonic Ioan Georgiu, este nu numai inspector şcolastic diecezan, şi preşedintele senatului şcolastic din conzistor, ci este totodată — şi asta e hotărîtor — şi vicar general episcopesc şi în aceasta distinsă calitate a subscris actele conferenţei alături de archierii bisericii.

Conferenţa după sfătuiri şi consfătuiri din cele mai chibzuite a hotărît a adresa un Memorand cătră corpurile leguitoare: casa deputaţilor şi casa Magnaţilor, şi cătră Maiestatea Sa ces. şi reg. apostolică. Acest memorand, afară de mici adresaări, mutatis mutandis — are acelaş fond serios şi grav, în care se arată, pe bază largă principii, ară, care sunt drepturile bisericii în chestiune de instrucţie şi educaţie, după dreptul divin şi uman — şi după legislaţiunea pozitivă a ţerii, şi se cere, ca proiectele de legi ale lui Apponyi să i-se retrimită spre a fi redactate așa fel, ca să nu vatem aceste drepturi împrescriptibile.

Acest memorand care ne aduce aminte de cel al metropoliei gr.-or. când cu lupta contra lui Berzeviczy, nu întră în amănuntele §§-ilor viţioşi ai proiectului lui Apponyi, ci indică clar şi hotărît principiile generale de care trebuie să fie condus. Astfel nu ne îndoim, că *Memorandul archiereilor nostri uniţi cu Roma* îşi va face efectul său la forurile competente, şi dacă va fi lipsă, şi la cela ce este şeful bisericii creştine, de a cărei cauză e în definitiv vorbă. »Unirea« din Blaj vorbind de conferenţa Episcopilor zice:

»Conferinţa a hotărât să trimită la Casa deputaţilor, la a magnaţilor şi la Regele apostolic câte o reprezentaţiune contra proiectului de lege prezentat de ministrul Apponyi.

În această reprezentaţiune să cere, ca proiectul de lege să fie retrimis Ministrului de culte şi instrucţie publică, spre a-l prelucra astfel, încât îmbunătăţirea lefilor învăţătoreşti să se facă din Cassa statului, fără ca prin aceasta să fie lipsite bi-

sericile de drepturile cari până acum le-au avut asupra școalelor, în ce privește aplicarea și disciplinarea învățătorilor, dreptul autorităților bisericești de a aproba ele înseși manualele didactice și de a stabili planul de învățământ în școli și fără de a se lua toate celelalte drepturi cari până acum le-au avut autoritățile bisericești pe baza articolului de lege XXXVIII și XLIV din 1868 în ce privește limba de propunere română în școlile bisericești române unite.

Reprezentățiunile au fost subscrise de arhiepiscopul prezenți și de inspectorii școlastici ai celor patru dieceze și înaintate la locul competent.

Aproape în acelaș timp cu Preasfințitii Arhiepiscopului ai bisericești unite, Blajul a adunat la sinul său pe țărani satelor învecinate, ca împreună sfătuindu-se să-și spună și ei gândirea: că nu e bine, că nu se dă fiecărui bărbat dreptul de vot, că nu e omenesc acum în veacul libertăților de tot soiul, a nu îngădui, pe cei ce știu purta condeiul, ca să-și spună păsul ce-i muncește și să strige contra celor ce-i nedreptățesc și mai pe sus de toate, că e grozav, a nu lăsa pe un popor să se instruiască în limba lui, între marginile legii, în alipirea către tron și în dragostea către pământul străbun.

Și Blajul și-a spus cuvântul în chip demn și cinstit, cât persoana oficioasă prezentă s'a simțit îndemnată a felicita pe vorbitori.

* * *

Dumineca trecută, curând după conferința Episcopilor, s'a ținut la Blaj, în piața lui Inocențiu Clain, în fața istoricei catedrale, cea dintâi adunare populară de protestare în contra proiectelor nenorocite ale contelui Apponyi. Adunarea a reușit foarte bine.

Punct la 11 oare apar pe trei străzi șiruri compacte de țărani, cari în șir milităresc, cu preoții și învățătorii lor împreună, având frunză de brad sau de mușcăta la căciulă, să înșirue în bună ordine în fața terasei Catedralei. O Mare de capete. Prezenți: aproape întreg Capitulul, toți preoții din gremiu, adv. Patița din Alba-Iulia, adv. Tripon din Bisrița, adv. Oltean din Ludoș, 10 tineri univerzitari din Cluj, în frunte cu Voicu Nițescu, toți preoții și învățătorii din satele învecinate, câțiva din depărtări mai mari, multe dame, cari nepăsătoare rabdă frigul aspru.

Se constituie biroul: preşident e aclamat Dr. Alesandru Pop, notari: Dr. Dănilă Szabó şi Dr. Ioan Bălan. De faţă şi protopretorul Simonffy Alajos.

Di Dr. Pop ocupă prezidiul şi într'o ninsoare deasă salută pe cei prezenţi, mulţumindu-le cu toată căldura, pentru viul interes, ce-l arată faţă de acelea chestiuni, pe cari guvernul vrea să le rezolve în timpul cel mai scurt timp şi cari pe noi românii ne privesc foarte de aproape. Aduce la cunoştinţă, că sunt trei puncte puse la ordinea zilei, cari se vor desbata: 1. Sufragiul universal; 2. Libertatea de presă; 3. Proiectul reformelor şcolare, urmând la sfârşit proiectul de rezoluţiuni.

Au luat cuvântul Dnii Dr. Laurenţiu Nestor, avocat, Dr. I. Sâmpălean, prof. seminarial, Aurel Ciato, redactor şi în fine distinsul canonic Dr. Aug. Bunea, care a ţinut un discurs larg, puternic, plin de frumos şi de adevăr.

Din cuvântul d-lui Ciato »Unirea« reproduce următoarele:

»Suntem iubitori de ordine, avem respectul legilor şi mai pe sus de toate ne iubim patria noastră«, dar nu suferim odată cu capul ca cineva să se atingă de fiinţa noastră românească, căci »avem şi noi un credeu, pe care poetul Coşbuc l'a cuprins aşa de fidel în frumoasele versuri:

Tot una e dac'ai murit
Flăcău ori moş îngârbovit,
Dar nu-i tot una leu să mori
Ori căne înlântuit.

Indelungi şi repetate aplause şi aclamări au răsunat la adresa entusiastului şi infocatului vorbitor.

Ne mai fiind nime să iee cuvânt la acest punct, se dă cuvântul părintelui canonic Dr. Augustin Bunea. Apariţia sa e salutăată cu vii aclamaţiuni şi fiecare îşi impune o mai încordată atenţie spre a urmări şi mai bine pe distinsul orator. Dsa vorbeşte improvizând, însă la înţelesul şi inima tuturor.

După aceea adunarea — ca la 3—4000 de oameni — au votat o rezoluţiune, în care se zice:

III. Adunarea poporală îşi ridică glasul său de protestare înaintea tuturor factorilor constituţionali ai ţării, împotriva proiectului de lege despre raporturile de drept ale şcoalelor populare primare ce nu au caracter de stat, şi despre lefile

învățătorilor dela școalele comunale și confesionale, și pretinde, ca acest proiect să fie luat dela ordinea zilei în parlamentul țării. Nu îmbunătățirea lefilor învățătoarești ne neliniștește, ci condițiile de cari este legată această îmbunătățire. Împlinirea acestor condiții, așa pe cum este prevăzută în proiectul de lege, nu poate avea altă urmare, decât desființarea naționalităților nemaghiare și a bisericilor lor. Nu se mai ține seamă în acest proiect de legile fundamentale din 1868, pe cari se întemeiază și de cari este legată restabilirea constituției ungare. Limbile naționalităților sunt scoase chiar și din acelea școale agronomice de repetiție cari vor fi susținute de naționalități și de bisericile lor și astfel se vatămă paragraful 17 din art. de lege 44 din 1868, care îndatorește statul ca în ori și ce fel de școale, chiar și în celea de stat până sus la academii și la universități să se îngrijască, ca naționalitățile nemaghiare să se folosească numai de limba lor în predarea învățământului public. — În celelalte școale primare confesionale să dă limbei maghiare un teren atât de larg, încât limbile naționalităților abia mai au ceva loc.

Celea mai importante obiecte de învățământ, ca aritmetica, istoria, geografia, constituția patriei, au să se predeie în legătură cu învățarea limbei maghiare și după manuale și plan aprobate exclusiv de ministrul de culte și instrucțiune publică, ceea ce face aproape cu neputință instruirea și creșterea pruncilor în limba părinților. Senatele școlare, preoții, învățătorii și auctoritățile cele mai înalte bisericesti sunt silite a se îngriji de învățarea limbei maghiare în măsură așa de mare, încât fiecare prunc, când iese din școala elementară să știe vorbi și scrie ungurește. Și măcar că din punct de vedere pedagogic aceasta este o pretenziune nefirească, iar între împrejurările noastre etnografice pretenziunea aceasta nu se poate împlini, totuși dacă nu se obține acest rezultat proiectul de lege dictează pedepse aspre asupra senatelor școlare, asupra preoților, învățătorilor, și asupra auctorităților bisericesti, și merge așa departe încât în multe cazuri sistează chiar și dreptul bisericeii de a și susține școala. Astfel stând lucrul, proiectul de lege țintește la desființarea naționalităților cu ajutorul școalelor proprii, ce și-le-au înființat cu mari jertfe, ceace spune apriat și Ministrul de culte și instrucțiune publică, când în motivarea proiectului de lege arată că scopul aceluia este contopirea națională (nemzeti összeforradás). Prin aceasta este însă amenințată însăși existența bisericilor românești, cari folosindu-se în cultul dumnezeiesc numai de limba românească, trebuie să-și piardă neapărat pe credincioșii lor,

îndată ce aceştia nu vor mai primi în şcoalele primare o instrucţiune bună şi largă în limba lor naţională, care singură îi poate face să priceapă toată slujba dumnezeiască, singură îi poate lega pentru totdeauna de adevărurile, cari se predică în toate cărţile liturgice şi corale, din toate cântările bisericeşti, din toată maiestatea şi frumseţa fără păreche a cultului dumnezeiesc din bisericile noastre.

Biserica totdeauna a socotit şcoala de cel mai puternic mijloc pentru conservarea sa proprie. Prin proiectul de lege de care ne ocupăm, ni-se ia însă din mână chiar acest mijloc de existenţă. Căci nu mai poate servi bisericii acea şcoală, care după proiectul de lege nu mai foloseşte manuale aprobate de auctoritatea bisericească, ci exclusiv de Ministrul de culte şi instrucţiune publică; care nu mai are învăţător numit în mod independent de către susţinătorii ei, ci numai cu aprobarea ministrului; căruia nu-i mai prescrie biserica planul de învăţământ, ci Ministrul; -- care nu-şi mai poate înlătura învăţătorul necredincios şi stricat fără de aprobarea ministrului. Nu poate duce decât la destrămarea organismului bisericesc acea şcoală, care după proiectul de lege dă învăţătorului leafă mai mare, decât preotului, şi astfel aruncă între aceşti doi factori culturali mărul de ceartă, de invidie şi de împărechiere; care se scoate aproape cu totul de sub înriurinţa bisericii şi se pune sub înriurinţa unor factori, cari pot fi purtaţi de spirit duşmănos faţă de biserică şi de instituţiunile ei.

În faţa acestor mari primejdii pentru existenţa poporului românesc şi a bisericilor lui, noi toţi cei adunaţi aici ca nişte supuşi credincioşi ai Maiestăţii Sale Regelui nostru apostolic şi ca cetăţeni devotaţi ai ţării de sub stăpânirea Lui preafinală, ne ridicăm glasul nostru de protestare, şi cerem dreptate, care trebuie să ni-se dea în schimb pentru sângele şi averea, ce le jertfim pentru mărirea patriei şi a tronului.

IV. Totodată adunarea roagă pe Ilustrii noştri Arhieri ca la locurile competente să lucreze din toate puterile să se delătore atentatul îndreptat împotriva legii şi a limbii noastre.

V. Adunarea cu tot dreptul nutreşte credinţa şi nădejdea că deputaţii noştri vor lupta cu toate armele legale în parlamentul ţării ca proiectul de lege al ministrului Apponyi, privitor la învăţământul poporal să se ieie dela ordinea zilei.

VI. În fine, adunarea roagă pe deputaţii naţionalişti, să organizeze o adunare de protestare a întregului neam românesc din Ungaria.

Relevăm din aceasta hotărîre punctul din urmă, care ar trebui negreşit să se realizeze, ţinând o nouă şi mare adunare, de pildă tot la Blaj.

Crestături.

— **Şi în Sătmar** s'a ținut adunare de protestare în contra sistemului tiranic de terorizare și despoiere din Franța. Adunarea a decurs sub prezidiul noului episcop catolic din oraşul Sătmarului, Dr. Boromisza Tibor, și după vorbirea în-sufletită a profesorului de teologie Dr. Wolkenberg, a luat o frumoasă rezoluțiune, prin care se infie-rează încălcarea drepturilor natu-rale și dumnezeiești ale bisericii, săvârșită de răsturnătorii cărmui-torii ai Franței; se pretinde sana-rea ranelor bisericii catolice fran-ceze, restituirea averilor răpite, libertatea creșterii și instrucțiunii religioase, și alte asemenea lucruri bune.

Negreșit, adunarea aceasta, ni-se pare cea dintâiu de acest fel în Ungaria, face onoare catolicilor din Sătmar. Dar nu observă oare că și la noi în țară se pornește lucrurile pe aceeași pantă ca și în Franța? Proiectele școlare, cari iau bisericilor toate drepturile și le lasă numai sarcinile, declarând și pe învățătorii confesionali de funcționari publici, pregătesc terenul pentru monopolul școalelor de stat, cari nu pot fi decât indiferente, dacă nu chiar contrare în ce privește religiunea. Curentul acesta, adevărat, că se pornește acum cu devisa »patriotică«, dar nu și creștină, a maghiarizării; nu peste mult însă va lua devizele moderne ale Franței păgâne de azi. De aceea bine să bage de seamă catolicii din Ungaria, că bârna din ochiul Franței să nu le înțepe și ochii lor!

— **Profesorul univerzitar** din Cluj, d. *Somlyó Bódog*, a ținut în 3 l. c. o prelegere publică în Orade, vorbind despre *căsătorie*. Conform teoriilor sale materialistico-darwinistice, a arătat »savantul« profesor, că instituția căsătoriei între oameni e de totul *superfluă*, de oarece viața omenească nu se ose-

bește înruru nimic de cea a anima-lelor!!!

Nici chiar un păgân nu ar putea să nu se șandalizeze de niște învățături de felul acesta! În sfârșit, pe noi nu ni-ar importa prelegerile lui Somlyó Bódog, dacă nu am ști, că el are la Cluj și ascultători români, și că și la noi încep a se manifesta aderenții lui, visătorii de o »Lume nouă« morală, desăvârșită, care ni-a lipsit până acum... Să ne aducem aminte de ultimul nr. din »*Orizontul*« și de răspunsul dat aceluia, în »*Uni-rea!*« — Rugăm cu înzistență tinerimea noastră, să se ferească, ca de ciumă de tot felul de învățături depravate, cari sub masca științelor și a adevărilor moderne, atacă simburile sănătos al sufletului omenesc. »Nu fiți ca calul și mușcoiul, la cari nu este pricepere (Psalm 31, 10.)

nob.

— **America și lupta culturală din Franța.** Catolicii din *New-York* au ținut în sala hipodromului un meeting, la care au fost de față 7000 de oameni în sală, și 20—22 mii afară în jurul edificiului. Vorbitoarii — arhiepiscopul Farley, juzii O'Brien și Daly, apoi M. Iohn, I. Agar — au înfierat în mod vrednic purtarea guvernului francez și au constatat, că Clemenceau și soții săi au călcat regulile cele mai elementare ale cinstei și umanității; că procedura lor e asemenea celei alui Nero și Dioclețian. Arhiepiscopul Farley a arătat, că preoțimea franceză ne-a dat unul dintre cele mai frumoase exemple din întreagă istoria creștinizmului, când au ales partea sărăciei apostolice, numai ca să aibă voie de-a propovădui popoarelor libertatea mântuitoare a evangheliei.

După »*New-York*« a urmat *Brooklyn*. Aici adunarea a fost ținută în operă, sub prezidiul judei Kelly. Au vorbit judele Carr, Prendergast, Callahan și episcopul locului, mgre Mac Donald. Acest

din urmă a spus între altele: »lupta va fi câştigată, fie şi cu vărsare de sânge. D-zeu va pedepsi negreşit pe oamenii aceia...« Iar judele Carr a zis între altele: »Nu împotriva Francei vorbim aici, ci ca oamenii libertăţii protestăm împotriva atacurilor, îndreptate asupra omenimei civilizate, din partea unor oameni, pe cari norocul i-a pus deocamdată la cârma statului francez.

Acestea sunt cuvinte blânde. Mai serios e însă faptul, că poporul american a început mişcare în Statele Unite şi în Canada, pentru boicotarea industriei şi comerţului francez. M. Lusserand, reprezentantul d-lui Fallières şi a statului francez în Washington, se va afla curând în o poziţie ciudată. N'are, decât să o mulţamească mai marilor săi...

Aşa aduce cu sine vremea, ade-văratul critic al tuturor lucrurilor, deci şi a crizei din Franţa, critic mai drept desigur decât unii dintre

românii noştri, bunăoară d-l I. G. Duca din »Viaţa Românească« (nr. Ianuarie 1907 şi dl. Cor. Pop, care în »Tribuna« Aradului, aduce (nr. 42.) laude esagerate guvernului francez, şi îi garantează »popularitate în prezent« şi »glorie strălucitoare« e viitor. Cât pentru prezent, îndrumăm pe »Tribuna« la articolul d-lui Ioan Slavici, publicat în nr. de Crăciun al aceleiaş foi de consecvenţă, ca totdeauna, şi în chestia aceasta. Cât pentru viitor nu primim prorocia »Tribunei« ci aşteptăm verdictul istoriei.

— **Un învăţător confesional** declară în »Gazeta Transilvaniei« (nr. 42 din 8 Martie) că dacă se va ridica salariul învăţătorilor noştri la ~~800 cor.~~ cum s'a hotărît şi la Sibiu, şi la Blaj, »noi — zice învăţătorul confesional« — cu toţii să jurăm pe legea noastră, că banul străinului nu-l vom primi, ci vom susţinea sus şi tare caracterul confesional şi naţional al şcoalelor noastre«...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Departee...

Țin fruntea 'n palme răzimată
Și ochii pironiți în carte
Dar gândurile mele aleargă
Departee, undeva, departee.

Căsuța albă din poiană
Duios din neguri se desface,
O! de aş putea să știu, acumă
Sărmană maica mea ce face!

Poate privește tristă în zare,
Poate-i cu acu 'n mâni și coasă
Și cine-mi poate spune mie
De nu-i ud firul de mătăasă!

A. Seca.

Din semnele vremii.

~~Alegerea dela Bocşa s'a sfârşit.~~ Evrul I. Weiss a întuat în dieta ţării în sgomotul aplauselor tovarăşilor »de idei«; alegătorii s'au întors la vetrele lor cu inimile sângerate unii, cu muştrări de conştiinţă — poate — alţii, pentru argintul căpătat în schimbul vânzării conştiinţei lor şi a copiilor lor. Lucrurile şi-au luat mersul de până aci, câte o foaie numai mai dă numele cutărui preot cu hainele schimbate, dar cu vechea barbă roşie, care l'a făcut cunoscut oamenilor săi; numele cutărui dascăl înebunit de lucirea înşălătoare a banului, pe care vrea să-l câştige nedăscăleşte sau a unui notar învăţat a linge totdeauna mâinile tuturor acelora, pe cari îi vede stăpâni, — şi așa mai departe.

Învingerea aceasta nu trebuie socotită numai ca una, care ni-a lipsit de un deputat, ci ca o învingere, care ne arată cât suntem de pregătiti, conştii de datorinţele noastre de neam, care vrea să trăiască ca atare, chiar şi cu preţul vieţii sale; o învingere, care ne arată modul de a vedea şi a lucra alor aproape 1500 oameni dintr'un cerc, dintr'al Bocşei astăzi, dintr'altul, poate mâine. Se va zice: s'au comis mişelii din partea celor »puternici«, au ameninţat, au mituit, etc. Ştiu, dar tocmai aici e răul, că conştiinţa naţională, care a fost trimbiţată cu toate prilejurile, unde numai se putea, a putut fi înăduşită de o pungă cu bani, care s'a promis că se va da sau se va lua, de o porţie de vutcă, de un »papricaş« pipărat şi alte asemenea valori.

Cine are conştiinţa naţională şi-o arată în năcaz, asupri, în luptă, cu fapta, iar nu dormind sau în fraze bombastice, în purtarea unui roşu-galben-vânăţ atunci, când nu zice nime să-l arunci jos. Conştiinţa aceasta se câştigă prin cultură şi numai prin ea. Ne având cultura nu vom fi robiţi numai cutărui guvern, ci prostiei, care face ca sute de oameni să fie traşi încoace încolo de un popă sau dascăl fără D-zeu şi fără simţ de ruşine, care joacă după cum flueră, cu banul congruei sau al ajutorului de stat în mână, cutare sau cutare slujbaş.

Cultura aceasta trebuie să pornească din şcoală, din cărţi, din gazete, din gura popii şi a dascălului şi din a tuturor cărturarilor. Un popă într'un sat trebuie să fie un model de gospodar, de om al cinstei, datoriei, înţelepciunii şi o lumină nestinsă, care se împărtăşeşte dragoste de limbă, de neam, de biserică, alipire de tot ce e al nostru, iar nu om a cărui

activitate se mărgineşte la o slujbă bisericească pe săptămână. Preotul şi învăţătorul trebuie să fie conducătorii fireşti — cât de frumos o ştii spune d-lor în gazete — ai ţărănimei. Astfel se poate susţine auctoritatea, pe care trebuie să o aibă un preot şi un dascăl înaintea credincioşilor lor, auctoritate, care îşi are rădăcinile sale adânci în inima şi sufletul lor, provenită din recunoştinţa că i-ai dat lumină şi i-a deschis ochii şi care se deosebeşte ca cerul de pământ de aceea, pe care ți-ai putea-o câştiga având sute de jugăre şi fiind ei siliţi de lipsă şi sărăcie să-ţi cerşască grăunţele tale.

Şi sunt triste semne ale vremii, când îi vedem pe conducătorii aceştia gata a-şi părăsi neamul, din care s'au născut, a-şi bate joc şi a despreţui sinul maicei sale, la care au crescut, pentruca să poată umbla de braţ sau pe după cap cu un slujbaş mare sau mic al statului.

Trebuie să ne temem mai ales acum, când Apponyi cu mână largă dă mii de coroane şi ca să capeţi e de ajuns să ceri, trebuie să ne temem zic, că se vor afla prea mulţi — de acest fel de »conducători fireşti«. cari adecă urmeaza numai boldurile ordinare ale firei păcătoase.

Alegerea dela Bocşa ne mai arată, că mântuirea noastră nu poate veni din politică, nu o putem căpăta dela alţii, ci trebuie să pornească dela noi, din avuţia şi cultura noastră, că nu-i destul să mergi în cinci ani odată în cutare sat, ca să spui ce vei face şi pentru ce vei lupta în frumosul şi scumpul palat de pe ţarmul Dunării din Pesta, sau în fiecare an, ca să areţi ce s'a lucrat sau ce nu s'a lucrat în acelaş palat.

Foarte nimerit observă d-l Iorga că »pot veni altele (alegeri) în care nici un deputat român să nu iasă« (Neamul rom. nr. 80), ci poate de cei ca Măria Sa Burdea. Chiar de aceea — dacă vrem să nu fim de risul tuturor neamurilor acum în veacul acesta al luminilor şi dacă vrem să trăim ca Români — să ne câştigăm tesaurul, pe care nu ni-l pot răpi câte baionete sunt în lumea asta şi câte s'or mai face de aci înainte, care este: luminarea minţii şi a inimei şi convingerea, că avem o limbă, care e numai a noastră, moravurile noastre, datinele noastre, că ne avem trecutul nostru şi vrem să luptăm pentru un ideal izvorit din năcazurile şi împrejurările vieţii noastre, un ideal bine stabilit şi care ne este prefăcut în sânge. Pentru a ajunge însă pe încetul aici trebuie ca fiecare, începând dela cel cu cilindru, cu lanţ de aur, cu păpuşi de lac, până la săracul cu căciula de oaie, cu şerpar şi cu opinci cârpite, să se conzidere ca un ţăran cuminte, în-

sufleţit, unul rămas din tinereţele sale acasă la plug şi la sapă, iar celalalt mai umblat în lume, mai cuminte, mai învăţat şi astfel poate şi vrea să dea sfaturi şi celui fără sfat, poate şi vrea să ia parte la suferinţele fratelui năcăjit, să stea cu el de vorbă des, cât de des, iar nu numai la alegeri şi în cinci ani odată.

Iustin Volbură.

CRONICA.

— *Lupta pentru şcoale* curge neconţenit. Memorandul metropoliei gr.-or. rom. a fost prezentat ministrului de culte şi iustrucţiune publică, care altfel nu a lăsat nici o nădejde de mai bine. Paşii hotăritori, de cari am vorbit în nrul trecut, se pare a se impune ca inevitabili.

— În *camera deputaţilor* de asemenea curge o luptă neconţenită. Proiectul despre şcoalele de stat, luat la desbatere, e combătut de deputaţii naţionalişti cu adevărată obstrucţie. Au vorbit Dr. Mihali, Vajda, Vlad, Dr. Maniu, Hodja. Mai restează să vorbească Dr. Suciu şi Vas. Goldiş. În cursul desbaterii scene şi incidente acute cu prezidenţi şi deputaţi. Un mare »cavaler« Nagy György a inzultat şi damele române, cari azistau la şedinţă pe galerie? Conte Apponyi, spre a dumeri pe catolici, cari şi ei sunt nemulţumiţi, a declarat că el nu e pentru statificarea tuturor şcoalelor. Se vede că el n'ar avea nimic contra şcoalelor confesionale maghiare, nu-i plac însă şcoalele româneşti.

În acelaş timp lupta de protestare se organizează şi afară de parlament şi trebuie să se dea neîntrerupt.

— »*Lupta*« cu toată înverşunarea luptei de obstrucţie are vreme şi plăcere să se lupte şi cu noi pentru Apelul păcătoş al preţinşilor „cătorva preoţi din dieceza Gherlei“. Am fi aşteptat să declare că apelul de pricină s'a furişat pe neobservate în coloanele »Luptei«, cea ce ea regretă. Nici vorbă! L'a publicat conştienţă de ce face, ba a crezut de datoria sa, şi de şi susţine că »apelul iscălit (!) de »mai mulţi preoţi din d. G.« e autentic, recunoaşte totuşi că redacţia din partea sa i-a pus notiţa subliniară: »Foile româneşti sunt rugate (de »Lupta«, bine înţeles) a reproduce sau a lua act despre acest apel«. Cât pentru autenticitate vom mai vorbi altă dată, nu acum, fiindcă nu voim să preocupăm lumea cu astfel de chestii,

când lupta pentru școale trebuie să stăpânească. Constatăm însă că »Lupta« a făcut un păcat mare în contra intereselor noastre naționale superioră publicând, cum a publicat, apelul, care constituie un caz de cinism, cu mult mai greu decât cel al papei din »Lungocști« publicat în »Gazeta Transilvaniei.

— Primarul Bucureștilor d-l M. Cantacuzino, însoțit de o delegație, se va duce în Aprilie la Roma, ca să răspundă primarului *urbei eterne*, pentru vizita și darul ce făcuse capitalei române din prilejul iubileului.

— Dieta din Pesta a nimicit mandatele *deputaților români* Dr. St. Petrovici și Dr. George Popovici. La Lugoj va fi candidat și a doua oară tot protopopul Popovici.

— *Șezătoarea* artistică dela Budapesta a reușit slab. Se vede că iute le-a trecut Românilor noștri pofta de a gravita și social spre Budapesta. Cazul e simptomatic și pentru situația noastră politică.

— † *Petru Călcunariu* avocat în Orșova, un inimos Român, după scurte suferințe a răposat în Domnul în 11 Martie 1907, în etate de 59 ani. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

— *Hymen*. Vicențiu Sima, teolog abs. și Rozalia Mage anunță sărbarea cununiei lor, care se va ține la 17 Martie a. c. st. n. la 3 oare p. m. în biserica gr. cat. din Feneșul-săsesc.

— În comuna *Pomi*, comit. Sătmarului, s'a înființat nu de mult școală de stat. Cu ce scop, se poate închipui și — vedea. Învățătorii, — după origine par a fi români, — au introdus cursuri de sara pentru adulți, cu cari învață și cântări. De curând au dat un »bal«, împreună cu concert. Au cântat cântări românești ca »Frunzuliță«, cântec popular, »Știi tu« și altele, amestecate cu de al de »Nem siratlak én már téged« de Fráter Loránd și »Három ereszére« friss nóta — cântată de toți ficiorii. Ce va eși din acest dualism se poate închipui. Dar oare învățătorii noștri, încă neapponyizați, nu ar putea face și ei cursuri de adulți sara, ca să îndulcească sufletele fecioare de farmecul limbei, istoriei și poeziei române?

— Pentru *închiderea crișmelor* în Dumineci și sărbători s'a pornit o frumoasă mișcare în mai multe părți. Mai pe urmă în comuna *Mărgău* s'a luat hotărîre în aceasta direcție.

— Încrestăm aceste momente culturale, încununări ale dragostei țaranului nostru pentru glia străbunului Ardeal:

În *Buciumi* sătenii au cumpărat o moșie nemeșească cu 130,000 cor. În *Silha* una cu 70.000 cor. Cele multe înainte.

Cărţi — Reviste — Ziare.

— Tocmai în momentul din urmă primim nrul 1 din noua revistă *Pedagogia română*, ce apare în Gherla sub îngrijirea d-lui prof. prep. *Anton Domide*.

Nrul 1 se prezintă ca înfăţoşare simpatic, având pe copertă, o ilustraţie foarte nimerită, sugestivă: un zdravăn băiat român înaintea dascălului. Revista are o estenziune de 16 feţe format 4° ca »Lucaşul« cuprinzând vre-o 7 articoli, 2 poezii, notiţe şi ştiri. Apare de 2 ori pe lună cu excepţiunea lunelor Iulie şi August. Preţul abonamentului pe 1 an: 10 cor., pentru România 12 Lei. De cuprinsul ei ne vom ocupa în alt număr.

(I.)

„Răvaşul“ Clujului.

— *Reuniunea »Sf. Maria«* a femeilor române din Cluj şi-a ţinut Duminică, 10 Martie n. adunarea generală, în şcoala noastră confesională, sub prezidiul preastimatei Doamne *Ana văd. Pop. n. Leményi*, fiind de faţă un număr frumos de membre şi bărbaţi de încredere. Raportul general, cetit de secretarul Dr. I. Florian, şi socotelile reuniunii s'au luat la cunoştinţă cu aprobare. Dela membrii noi s'a încassat în cursul şedinţei 35 cor. 50 fil. Reuniunea a adunat deja un capital de peste 1000 cor. S'a primit o propunere frumoasă prezentată de d. Dr. Frâncu, în care se precizează mai detaliat programul de acţiune filantropică a reuniunii. În fine s'a ales de nou comitetul pe 3 ani. De prezidentă a fost aclamată cu însufleţire tot D-na Pop n. Leményi, care a condus cu mult devotament reuniunea prin toate greutăţile începutului. Membre în comitet au fost alese D-nele: Iulia Ranta n. Gal, Ecaterina Leont. Pop, Olivia Telia, Paulina Popovici, Nina Faragó, Maria Bariţiu, Maria Pop n. Cioplea, Maria Turdean n. Iacobelea, Ana Bangur şi Floare Cormoş. *Suplente*: D-na Grig. Borza, Laura Ranta, Maria Ţiglezan, D-şoarele Ana Pop şi Alesandrina Hossu. Bărbaţi de încredere au fost aleşi Domnii: Ioan Nestor, Vas. Ranta, Dr. E. Dăianu, Dr. A. Frâncu, Dr. Victor Porutiu şi Dr. Iuliu Florian, secretar. Comitetul cel nou este convocat pe Luni 18 Martie la şedinţă, în localul instit. »Economul«. Dorim izbândă deplină comitetului acestei reuniuni care are o aşa de frumoasă chemare filantropică în mijlocul credincioşilor Români din Cluj.

— *Pentru masa stud. acad. din Cluj* au dăruit: »Schinteia« Tăure, 5 cor. II. Sa Dr. Demetriu Radu episcop de Oradea-Mare 50 cor. D-l Emanuil Ungurean adv. în Timişoara 20 cor. »Racoţana« Şeica-mare 20 cor. »Patria« Blaj 150 cor. »Mureşanul« Radna, 20 cor. »Olteana« Viştea 40 cor. Delega-

țiunea studenților din Craiova prin D-l Gh. M. Demetrescu a dăruit 100 cor. »Riureana« 20 cor. »Furnica« Făgăraş 50 cor.

Dirrecțiunea »Mesel.«

— † *Leontin Pop*. Societatea română din Cluj a pierdut iarăş un valoros membru al său. Dl Leontin Pop, jude de tribunal în retragere, fost curator primar al bisericei unite, membru în direcțiunea »Economului« și în comitetul mai multor reuniuni, a încetat din viață după îndelungate suferințe. Esprimăm condolențe sincere distinsei familii îndurate, care a dat următorul anunț funebru:

Subsemnații în numele lor și al număroșilor consângeni aduc la cunoștință, că mult iubitul și neuitatul soț, tată, socru, moș și cumnat Leontin Pop, jude de tribunal în penziune, membru pe viață al »Asociațiunii« etc. Joi în 14 Martie a. c. la oarele 10¹/₂ a. m. după lunge suferințe, împărtășit fiind cu Sf. Taine, a dormit în Domnul, în anul 73-lea al vieții și 38-lea al fericitei sale căsătorii. Rămășițele neuitatului defunct, după prohodul, ce se va ținea în 16 Martie a. c. la oarele 3 p. m. se vor transporta de acasă (Arany János-u. 5) la Morlaça, unde în 17 Martie se vor așeza în cripta familiară. Odihnească în pace și să-i fie memoria binecuvântată! Cluj, în 14 Martie 1907.

Văd. *Catarina Pop* născ. Filip soție. *Cornelia* cu soțul Dr. *Emil Pop*, medic și copii: *Veturia*, *Valer*, *Aurora*, *Stella*, *Virginia* cu soțul Dr. *Ambrosiu Chețian*, profesor și copii: *Emil*, *Angela Lucia*. *Tinca* cu soțul *Niculae Bogdan*, profesor. *Valer Pop*, locotenent auditor ces. și reg. *Romulus Pop*, candidat de inginer, fiice, fii, gineri și nepoți. *Panteleon Lucuța*, căpitan ces. și reg. în penziune cu soția *Elena* născ. Filip, cumnați.

MAI NOU

Sfârșitul neașteptat al obstrucției

Obstrucția deputaților naționaliști s'a sfârșit pe neașteptate Miercuri. Justh a promis, că proiectul celalalt nu-l va aduce în desbatere până după Paștile latine. Deputații Goldiș și Dr. Suciuc îndată au abzis de cuvânt și proiectul I. a lui Apponyi s'a primit în general.

Sfârșitul acesta al obstrucției a fost urmat de un prânz de gală la preș. Justh. Despre aceasta încheiere »Lupta« anunță:

»Prânz de gală la Justh. Astăzi, la 3 oare p. m. președintele Camerei, Iuliu Justh a dat un prânz de gală la hotelul »Royal«, fiind invitați peste 150 deputați, între cari și deputații noștri Vasile Goldiș, Dr. Iuliu Maniu și Dr. A. Vajda. Deputații noștri își aleseseră un loc mai retras, în capătul mesei, dar Justh, în mod ostentativ i-a așezat în felul ur-

mător: în dreapta era Dr. I. Maniu, apoi Apponyi, un dep. kossuthist și V. Goldiș. În stânga Chernoh, Toth Iános apoi Dr. Vajda.» — Vorba Neamțului: *Ende gut, Alles gut!*

»Un salut cordial«.

Auzim, că răspunsul publicat în »Lupta« în numele d-lui Ioan Pop, preot în Juc, ca »salut cordial« la apelul »cătorva preoți din diec. Gherlei« e arti-apocrif!

Așteptăm confirmarea știrii.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii »Câmpiana« societate acționară în Mociu—Mócs conform §-lui 19 s. c. I. din statute se invită la

I-a adunare generală ordinară

ce se va ținea în Mociu—Mócs la 30 Martie n. 1907 la 10 oare a. m. în localul institutului.

Ordinea de zi:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de reviziune pe a. 1906.
2. Aprobarea bilanțului și darea absoluturului pro 1906.
3. Decidere asupra întrebuintărei profitului curat.
4. Stabilirea plăți membrilor direcțiunii și comitetului de supraveghiere; a marcelor de prezență și a cheltuielilor de călătorie pe 5 ani. (§§-i 40 și 45.)
5. Esmiterea alor doi acționari, pentru verificarea procesului verbal.
6. Deciziune asupra propunerii direcțiunii, referitor al urcarea capitalului social.
7. Eventuale propuneri statutare.

Domnii acționari, cari voiesc a participa în persoană sau prin plenipotențiați sunt rugați a-și depune acțiunile până la 30 Martie n. a. c. la 10 oare a. m. la cassa institutului, eventual la institutele: »Economul« în Cluj, »Coroana« și »Bistrițiana« în Bistrița, »Cassa de păstrare Seliște« și »Mureșana« în Reghin până la 25 Martie 1907.

Mociu, la 11 Martie 1907.

Direcțiunea.

Institutul indigen de asigurare

Fondat la
1868

„Transsylvania“

Fondat la
1868

se recomandă pentru încheierea de

Asigurări de foc și asupra vieții, de rente, zestre pe cheltuelile înmormântării etc. în toate combinațiile și cu tarifele cele mai ieftine.

Valori asigurate:

105 milioane cor.

Despăgubiri prestate:

7 milioane coroane.

Sfaturi în toate afacerile de asigurare se dau fără nici o cheltuială.

Acușitori buni se caută în condițiuni favorabile.

Agentura generală în Cluj, Emketér 16.

Asigurări se pot face la »Economul« și la Agentura »Transilvaniei« în Cluj.

Cine suferă de (nevoie) sgârșciuri și stări nertrimite gratis și franco dela

Epilepsie

voase, se ceară broșura despre Epilepsie, care se

trimite gratis și franco dela »Privil. Schwanen Apotheke,« Frankfurt
Main. 23—53

„THE STANDARD“

— fondată în anul 1825. —

Efectuește **asigurări pe viață** pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incaso anual	Avere proprie
Cor.: 34,600.000	Cor.: 274,000.000
Dividende solvite	Despăgubiri de viață
Cor.: 170,000.000	Cor.: 570,000.000

Agentura generală pentru Transilvania:

Cluj. Strada Ferencz-József Nr. 17.

Filiała pentru Ungaria:

Budapesta, Strada Kossuth-Lajos nr. 4 în Palatul Standard. (Casa proprie).

Centrala generală:

Edinburg. (Anglia).

La tipografia
»CARMEN«
în **Cluj**

se află de vânzare

„ROMANA“

(pe note)

de **Tunarul.**

Prețul unui esempl.

2 cor. 50 fil.

Tipografia „Carmen“ Petru P. Barițiu în Cluj.